

पञ्चदेवल विनायक नगरपालिका विनायक अछाम

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: १

संख्या: १८

मिति: २०७९/०९/०५

भाग-२

पञ्चदेवल विनायक नगरपालिका अछाम

आपतकालीन बाल कोष सञ्चालन कार्यविधि - २०७५

आपतकालीन एवं जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको संरक्षणका लागि पञ्चदेवल विनायक नगरपालिकाद्वारा जारी गरिएको आपतकालीन बालकोष सञ्चालन कार्यविधि - २०७५

पञ्चदेवल विनायक नगरपालिकाभित्रका आपतकालीन एवं जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाहरुको तत्काल संरक्षण, उद्धार, राहत वितरण र पारिवारिक पुर्नस्थापना गर्न तथा बालबालिकाको हकहितको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नका लागि नेपालको संविधान २०७२ को भाग १८ अर्न्तगतको धारा २२६ बमोजिम गाउँसभा तथा नगरसभाले स्थानिय तहको अधिकार क्षेत्रसगँ सम्बन्धीत विषयमा कानुन बनाउन सक्ने व्यवस्था तथा स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद १५ को दफा १०२ मा भएको थप व्यवस्था अनुसार, नेपालको बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को परिच्छेद ६- बालअधिकार तथा बालकल्याण सम्बन्धी संस्थागत व्यवस्था अर्न्तगतको दफा ६३ बाल कोष को उपदफा (१) बमोजिम बालबालिकालाई तत्काल उद्धार, राहत र पुनर्स्थापना गर्न तथा क्षतिपूर्ति प्रदान गर्नेकाम समेतका लागि एक बाल कोष रहने मर्म बमोजिम स्थानीय स्तरमा आर्थिक स्रोत सङ्कलन गरी

बालबालिकाको हितकालागि परिचालन गर्न पञ्चदेवल विनायक नगरपालिकाले नगर कार्यपालिका स्तरीय आपतकालिन बाल कोषको स्थापना गर्ने भनी गरेको निर्णय बमोजिम उक्त कोष सञ्चालन गर्न देहाय बमोजिमको कार्यविधि २०७५ स्वीकृत गरी लागू गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:-

- क) यो कार्यविधिको नाम “आपतकालिन बाल कोष संचालन कार्यविधि-२०७५” रहेको छ ।
- ख) यो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाको बैठकले स्वीकृत गरेको मितिदेखि तुरुन्त लागू हुनेछ ।

२. विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

- क) “कोष” भन्नाले यस कार्यविधिको ३ नं. बुंदामा उल्लेख गरे बमोजिम स्थापना गरिएको नगर/वडा स्तरीय आपतकालिन बाल कोष सम्भन्नुपर्दछ ।
- ख) नगर बालसंरक्षण समिति भन्नाले पञ्चदेवल विनायक नगरपालिकाभित्र गठित बाल संरक्षण समिति र वडा बाल संरक्षण समिति भन्नाले नगरपालिका भित्रका वडामा गठित बाल संरक्षण समितिलाई बुभ्नुपर्दछ ।
- ख) “वडा कार्यालय” भन्नाले नगरपालिका भित्रका वडा कार्यालयहरु लाई सम्भन्नुपर्दछ ।
- ग) “आपतकालिन अवस्था एवं जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिका” भन्नाले कार्यविधिको ११ नं. बुंदामा उल्लेखित बालबालिकालाई सम्भन्नुपर्दछ ।
- घ) “सञ्चालक समिति” भन्नाले कार्यविधिको ६ नं. बुंदामा उल्लेख गरेबमोजिम गठन भएको समितिलाई सम्भन्नुपर्दछ ।

३. आपतकालिन बालकोषको उद्देश्य

- १) आपतकालिन तथा जोखिममा अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उद्धार गर्ने,
- २) आपतकालिन तथा जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाहरुलाई राहत उपलब्ध गराउने,
- ३) आपतकालिन तथा जोखिममा रहेका बालबालिकालाई पारिवारिक पुर्नस्थापना गर्ने,
- ४) आवश्यक मनोसामाजिक परामर्श तथा स्वास्थ्य उपचार सहयोग गर्ने,
- ५) आपतकालिन तथा जोखिम अवस्थामा रहेको बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनको सुनिश्चितता गर्ने,

४. कोषको स्थापना:-

- १) पञ्चदेवल विनायक नगरपालिका अर्न्तगतको नगर बाल संरक्षण समिति र वडा बालसंरक्षण समितिको बैठकबाट स्वीकृत भई जोखिम वा आपतकालीन अवस्थामा रहेका वडा तथा नगर भित्रका बालबालिकाको संरक्षण गर्न नगर तथा वडामा आपतकालिन बाल कोषको स्थापना गरिएको हुनेछ ।
- २) बाल कोषमा देहाय बमोजिमको रकम जम्मा हुनेछ ।

क) नगरस्तरीय बाल कोषका लागि :

- पञ्चदेवल विनायक नगरपालिकाले यस कोषमा जम्मा गर्न पठाएको रकम,
- विभिन्न संघ-संस्था वा व्यक्तिबाट सहयोग स्वरूप प्राप्त हुने रकम,
- कोषलाई अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम,

ख) वडास्तरीय बाल कोषका लागि :

- नगर तथा वडाले यस कोषमा जम्मा गर्न पठाएको रकम,
- विभिन्न संघ-संस्था वा व्यक्तिबाट सहयोग स्वरूप प्राप्त हुने रकम,
- कोषलाई अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम,

५. कोषमा रकम जम्मा गर्न सक्ने : बालबालिकाको क्षेत्रमा नेपाल भित्र कार्यरत रही नगरपालिका/वडा कार्यालय सँग सहकार्य गर्न चाहने अन्तरराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरुले इच्छाएको रकम कोषमा जम्मा गर्न सक्ने छन् ।

६. सञ्चालक समितिको गठन:- कोषको व्यवस्थापन, सञ्चालन एवं स्रोतको खोजी गर्न देहाय बमोजिमको नगर तथा वडा सञ्चालक समिति रहनेछ ।

१) नगर सञ्चालक समिति

क) नगर उपप्रमुख वा निजले तोकेको नगरकार्यपालिकाको सदस्य

- संयोजक

ख) नगरस्तरीय बालसंरक्षण समिति प्रतिनिधि २ जना

- सदस्य

ग) नगर स्तरिय बाल सञ्जाल प्रतिनिधि १ जना

- सदस्य

घ) नगरपालिकाको सामाजिक शाखा अन्तर्गत बालबालिका हेर्ने सम्पर्क व्यक्ति - सदस्य सचिव

२) वडा सञ्चालक समिति

क) वडास्तरीय बालसंरक्षण समिति संयोजक

- संयोजक

- ख) वडा स्तरीय बाल संरक्षण समितिवाट मनोनित महिला सदस्य
- सदस्य
- ग) वडा स्तरीय बालक्लब सञ्जालले मनोनयन गरेको प्रतिनिधी
- सदस्य
- घ) समाजसेवी तथा सहकारी प्रतिनिधि
- सदस्य
- ङ) सम्बन्धित वडाको सचिव
- सदस्य सचिव

७. सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उद्धार गर्ने, स्वास्थ्योपचार गर्ने, पुनर्स्थापना गर्ने तथा त्यस्ता बालबालिकालाई राहत दिने सम्बन्धमा आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,
- (ख) कुनै बालबालिका जोखिम अवस्थामा भए वा नभएको निर्धारण गर्ने,
- (ग) स्वीकृत कार्यक्रमको लागि कोष परिचालन गर्ने वा गराउने,
- (घ) स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने,
- (ङ) बाल संरक्षण समितिसंग मिलेर जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिका सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने वा गराउने,
- (च) नगरपालिका र वडाले दिएको निर्देशन पालना गर्ने
- (छ) बालबालिकाको क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थासँग समन्वय गर्ने,
- (ज) कोष वृद्धिको लागि आवश्यक नीति र रचनात्मक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने ।
- (झ) प्रत्येक ६ महिनामा कार्यप्रगति विवरण नगरपालिका ,वडा कार्यालयमा पेश गर्ने,
- (ञ) कोषको आय-व्ययको विवरण अद्यावधिक गरी नगरपालिका, वडा कार्यालय, नगर/वडा बाल संरक्षण समितिमा पेश गर्ने,
- च) आपतकालिन अवस्थाका बालबालिकाको संरक्षणका लागि अन्य आवश्यक काम गर्ने,
- छ) कोषको वृद्धिमा सहयोग गर्ने संघ-संस्था वा व्यक्तिको विवरण अद्यावधिक गर्ने,

८. सञ्चालक समितिले गर्न नहुने कामहरु,

सञ्चालक समितिले देहायका काम गर्न गराउन हुदैन ।

- क) कोषको रकम हिनामिना गर्ने वा कोषको उद्देश्य विपरित समितिका कुनै सदस्य वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई लगानी गर्न

ख) आपतकालिन अवस्थाका बालबालिकाको तत्काल उद्धार तथा संरक्षण गर्ने कार्यबाहेक अन्य कार्यमा कोषको रकम खर्च गर्न ।

९. सञ्चालक समितिको बैठक,

आपतकालिन अवस्थाका बालबालिकाहरुको संरक्षणको लागि नगर बाल संरक्षण तथा सम्बर्द्धन समितिको कार्यालयमा परेका निवेदन उपर छलफल र निर्णय गर्न सञ्चालक समितिको बैठक देहाय बमोजिम बस्नेछ ।

क) सञ्चालक समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

ख) सञ्चालक समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ । निजको अनुपस्थितिमा सञ्चालक समितिको सदस्य सचिवले गर्नेछ ।

ग) सञ्चालक समितिले सहमतिका आधारमा निर्णय गर्नेछ र सहमति नभएमा बहुमतले गरेको निर्णय मान्य हुनेछ ।

घ) सञ्चालक समितिको निर्णय सदस्य-सचिवले प्रमाणीत एवं अद्यावधिक गरी राख्नेछ ।

ङ) सञ्चालक समितिको सम्पर्क स्थान नगर तथा वडा बालअधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन समितिको कार्यालयमा रहनेछ ।

१०. लेखा परिक्षण:- पञ्चदेवल विनायक नगरपालिकाले नियुक्त गरेको लेखापरिक्षकबाट प्रत्येक वर्ष आय-व्ययको विवरणको लेखापरिक्षण गराउनुपर्नेछ ।

११. आपतकालीन एवं जोखिम अवस्थाका बालबालिका अन्तरगत देहायका बालबालिका पर्दछन्:-

- १) जोखिमपूर्ण श्रममा संलग्न रहेका,
- २) यौनशोषण, यौन दुर्व्यवहार, बेचबिखन वा ओसारपसारमा परेका,
- ३) शारीरिक वा मानसिक यातना वा भेदभाव जस्ता दुर्व्यवहारबाट पिडित,
- ४) अपांगतामा भएका,
- ५) दुर्घटनामा परेका वा प्राकृतिक वा दैवी प्रकोपमा परेका,
- ६) हिंसाबाट प्रभावित एवं पिडित भएका,
- ७) हराएको वा बेवारिसे अवस्थामा फेला परेका,
- ८) ऋणको कारणले बन्धकमा रहेका वा जबरजस्ती श्रममा लगाई पिडित भएका,
- ९) बाबु/आमा कारागार वा हिरासतमा रहेको वा कुनै कसुरसंग सम्बन्धीत रहेको कारणले बेवारिसे भएका,
- ९) बाबुआमा वा आफन्तजनको संरक्षणबाट वंचित भएका,

- ११) सुस्त मनस्थीति भएका,
- १२) अपहरण वा शरिर बन्धकमा परेका,
- १३) सडक बालबालिका,
- १४) एच.आई.भि.संक्रमित तथा प्रभावित भएका,
- १५) समितिले तोकेका अन्य बालबालिका ।

१२. निवेदन दिन सक्ने:-

यस कार्यविधिको ११ नं. बुढामा उल्लेख गरिएका बालबालिकाहरुको संरक्षण, उद्धार तथा राहतको लागि आफ्नो परिचय खुल्ने गरी पञ्चदेवल विनायक नगरपालिका वा सम्बन्धित वडाहरुमा बसोबास गर्ने जोसुकै सरोकारवाला/ब्यक्तिले नगर/वडा बाल संरक्षण समितिको कार्यालयमा बालबालिकाको विस्तृत विवरण खुल्नेगरी निवेदन दिन सक्नेछ ।

१३. खाताको सञ्चालन :-

आपतकालिन बाल कोषको रकम समितिको निर्णयले कुनै पनि नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त “क” वा “ख” बर्गको बैकमा खाता खोली जम्मा गर्न सकिनेछ । खाता सञ्चालन गर्ने क्रममा चलि वा बचत दुबै प्रकारको खातामा खोल्न सकिनेछ साथै सञ्चालक समितिको संयोजक र सदस्य सचिवको संयुक्त हस्ताक्षरमा खाता सञ्चालनमा रहनेछ ।

१४. कोषको रकम फ्रिज नहुने : प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कोषको रकम खर्च नभए आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रिज हुने छैन ।

१५. खर्चको सिमा:- कोषको जम्मा भएको रकम मध्य न्यूनतम ५०% रकम खर्चहुनु भन्दा अगाडिनै श्रोतको खोजी गर्नुपर्नेछ । कोषको न्यूनतम २० प्रतिशत रकम मौज्जात रहनुपर्नेछ ।

१५. कार्यविधिको व्याख्या तथा संशोधन :- यस कार्यविधिमा भएका व्यवस्थाहरुमा कुनै विवाद आएमा सञ्चालक समितिको व्याख्या नै अन्तिम निर्णय हुनेछ साथै संशोधन आवश्यक भएमा सञ्चालक समितिले साभेदार संघसंस्था र सरोकारवाला पक्षहरूसंग छलफल गरी उनीहरुको सहमतिमा संशोधन गर्न सकिनेछ ।

१६. कोष खारेज हुन सक्ने अवस्था :- कुनै कारणवस कोष सञ्चालन गर्न आवश्यक नभएमा प्रयाप्त कारणहरु सहित सञ्चालक समिति र नगर/वडा समितिको संयुक्त निर्णयले खारेज गर्न सकिनेछ र कोष खारेज भएमा कोषमा रहेको रकम नगर/वडा बाल संरक्षणको अगुवाईमा बालहितकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ । धन्यवाद ।

आझाले
शिवप्रसाद रेग्मी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत